

*Katolícky
mesačník*

5

1989

Úmysel Apoštolátu modlitby na máj 1989:

ABY MLADÍ ĽUDIA - PODĽA PRÍKLADU PANNY MÁRIE - ODPOVEDALI NA BOŽIE
VOLANIE S VIĚROU, VEĽKODUŠNOSŤOU A MISIONÁRSKYM ODUŠEVNENÍM

VERÍM V TEBA, DUCHU SVÄTÝ

V e r í m , že môžeš odstrániť moje predsudky.
V e r í m , že môžeš zmeniť moje návyky.
V e r í m , že môžeš premôcť moju ľahostajnosť.
V e r í m , že ma môžeš nadchnúť k láske.
V e r í m , že ma môžeš zbaviť zlého.
V e r í m , že mi môžeš dať odvahu k dobrému.
V e r í m , že môžeš premôcť môj zármutok.
V e r í m , že mi môžeš dať lásku k slovu Božiemu.
V e r í m , že mi môžeš odňať pocit menecennosti.
V e r í m , že mi môžeš dať silu v mojom utrpení.
V e r í m , že môžeš preniknúť celú moju bytosť. A m e n .

Duchu Svätý, Duchu pravdy, uveď nás do celej Kristovej pravdy.

Duchu Svätý, Duchu svätosti, rozniecuj v nás živú silu zbožnosti.

Duchu Svätý, Duchu lásky, buď žiarom našej lásky k Božiemu Synovi
a jeho dielu - k Cirkvi.

Duchu Svätý, Duchu nádeje, nedaj, aby sme klesli do prostrednosti,
poľovičatosti, porazenectva.

Duchu Svätý, Duchu slobody, zbav nás všetkých pút minulosti, pút
strachu, pút malosti.

Duchu Svätý, Darca viery, premieňaj nás stále na živý obraz Boží,
daruj nám dar hlbokých modlitieb a sladké spoločenstvo
svätých.

Duchu Svätý, Duchu dokonania, daj nám nehasnúcu túžbu ísť dopredu,
k naplneniu a dokonaniu. Premeň minulosť na živý
zdroj tradície, prítomnosť na klananie sa Bohu a
službu človekovi, budúcnosť na svetlo, ktoré svitá
z Teba, Duchu pravdy, svätosti a lásky. A m e n .

ÚKON ZASVÄTENIA ŽIVOTA KRISTOVI CEZ MÁRIU
členov hnutia Comunione e Liberazione

Mária,
Ty si Matka Krista,
Matka spoločenstva, ktoré nám dáva Tvoj Syn,
ako dar stále nový a mocný,
ktorý je predtuchou nového života.
Preto cez Teba zasväcujeme seba samých,
všetko utrpenie, ktoré Tvoj Syn vybral pre nás
ako aj celý svoj život,
aby si sa Ty stala Matkou života,
a aby Kristus obdaroval všetkých ľudí
tou chuťou nového života, ktorou obdaroval nás. Amen.

Imprimatur: kard.K.Nsubuga, 1983.

Z O B S A H U :

Z domova: Jozefovská slávnosť v Prešove, "Križ v osídlach moci",
Letná /pútnická/ aktivita 1989, K prihlasovaniu detí...

Zo sveta: Svetový deň mládeže v Ríme, Z veľkonočného posolstva
Sv.Otca, správy z Poľska, Maďarska, ZSSR, NSR, Kórey

K štúdiu: Zamyslenie o púti, Keď soľ stratí chuť /H.U.v.Balthasar/

JOZEFOVSKÁ SLÁVNOSŤ V PREŠOVE

Život mesta Prešova ubiehal v marci 1989 pre vonkajšieho pozorovateľa celkom normálne.

A predsa sa tu čosi udialo, čo poznačilo jeho doterajší vývin. Bola to slávnosť sv. Jozefa. Miestny duchovný správca ThDr. Jozef Šesták požiadal miestne úrady o povolenie slávnosti, povolenie viacerých spovedníkov, a samozrejme, o otvorenie Františkánskeho chrámu po celu noc. Požiadavka, aby bol Františkánsky kostol otvorený po celu noc, bola zamietnutá. Na otázku kanonika Šestáka, kde budú spať cezpoľní, odpovedali predstavitelia ONV, že ich to nezaujíma. Chrám sa mal zatvoriť o 21. hod. a otvoriť ráno o 6. hod. Zo spomínaného postoja vidíme, nakoľko záleží zástupcom ľudu na jeho blahu. Ale prešovská farnosť sa s týmto nezmierila. Pán kanonik Šesták oznámil výsledok svojej návštevy na ONV svojim kaplánom, a tí kuli železo, kým bolo horúce. Pri všetkých nedeľných sv. omšiach oznámili, ako sa veci majú s odpustkovou slávnosťou sv. Jozefa, aké je stanovisko okresu. Svojimi ohnivými kázňami podnietili k činnosti veriacich. V podvečer sa zišla skupina mužov, ktorí chceli riešiť problém deputáciou na okres. Po zvážení všetkých možností s kanonikom Šestákom to bolo odsunuté ako druhý krok v prípade nutnosti. Sám kanonik sa chytil pera a vylíčil celú udalosť v liste adresovanom Biskupskému úradu, KNV atď.

Vec podporili i jednotliví veriaci, ktorí telefonicky, písomne, ale i osobne sa domáhali, aby ONV zrušilo zamietavé stanovisko k odpustovej slávnosti, a správy podali i sekretariátu p. prezidenta, otcovi biskupovi Korcovi. A hľa, aktívne zasadenie sa veriacich, ich modlitby a obety za kresťanskú vec pri-niesli svoje ovocie: úrady od svojho zamietavého stanoviska ustúpili.

Slávnosť sv. Jozefa sa začala už v piatok 7. marca krížovou cestou o 16. hod., ktorú viedol kaplán Stanislav Šverha. Krížová cesta sa dotýkala problémov celého ľudstva. Pán kaplán povzbudzoval, aby sa kresťania snažili o dokonalosť a ukázal to na živom príklade kardinála Jozefa Tomku.

Pri sv. omši vládla už slávnostná a radostná atmosféra. Bolo to radosti na tvárach prvých pútnikov, ale aj domácich veriacich!

Slávnosť sv. Jozefa pokračovala bolestným ružencom, ktorý odriekali muži. Pred každým desiatkom predniesli krátku úvahu. Vôbec celá slávnosť patrila mužom, najmä mladým. Všetky príhovory pri sv. omšiach boli zamerané na mužov. O 20. hod. nasledovala koncelebrovaná sv. omša, ktorej predsedal kaplán Pavol Bugoš.

O 21.30 hod. sa začala slávnostná pobožnosť, ktorá bola zameraná na tému "Vstaň". Týkala sa služby mužov, ochoty budovať rodinu. Majú patriť celej rodine, nebyť egoistami, ktorí odchádzajú z rodiny za svojimi záujmami, ale spolu s matkou vychovávať deti. Majú mať správny pohľad na robotníka v súčasnej tak zložitej dobe.

Potom nasledovala krížová cesta mužov. Úvahy, vlastné postrehy, povzbudenia čerpali muži zo svojho prostredia, zo života rodiny a pracoviska. Ukazuje sa, že je to správna cesta apoštolátu a pastorácie, keď sa muži angažujú do liturgického života miestnej cirkvi. Ich služba sa prejavila pri čítaní prosieb, lekcií, prinášaní obetných darov, organizovaní celej slávnosti.

Polnočnú sv. omšu slúžil kaplán Marek Trochan a kázal kaplán Jozef Mihalko.

Ranné sv. omše celebroidal dekan ThDr. Jozef Šesták. Múdrymi a srdečnými slovami sa prihovoiril mužom a otcom rodín - ukázal im príklad sv. Jozefa.

Povzbudenia sa dostalo pútnikom i na hlavnej sv. omši, ktorú celebroidal Milan Balica, farár zo Širokého. Vo večernom vysielaní Vatikánskeho rozhlasu niesli sa správy o prešovskej slávnosti z večného mesta až tu pod Tatry ako pozdrav vernému ľudu na východnom Slovensku.

Bohu vďaka všetkým, ktorí akýmkoľvek spôsobom prispeli, alebo sa zasadili o to, aby sme tak oslávili Boha Otca i Syna i Ducha Svätého, preblahoslavenú Pannu Máriu i jej ženícha sv. Jozefa.

Vďaka za disciplínu, za pokoj a radosť účastníkov, aj za sympatiu tých, ktorí podporili úsilie verného ľudu o jeho práva.

"KRÍŽ V OSÍDLACH MOCI"

Keď som sledoval v televízii seriál "Križ v osídlach moci", bol som pobúrený, že niekoľko ľudí môže takto spokojne urážať viac ako polovicu príslušníkov nášho národa. Keď som však prečítal 27-stranový list biskupa Jána Ch.Korca Čs. televízii ako odpoveď na tento seriál, bol som týmto niekoľkým ľuďom v istom zmysle vďačný.

Zaútočili na Cirkev a Cirkev sa perom hrdinského biskupa ozvala a ukázala, ako sa veci vlastne mali. Konečne sa veci pohli a najmä naši mladí ľudia sa budú môcť dozvedieť, že veci neboli také jednoduché, ako sa už vyše 40 rokov podávajú resp. ešte viac, že pokiaľ sa týka Cirkvi, veci sa mali ináč. 40 rokov sa akýmkoľvek pohyb v rámci katolíckej Cirkvi na Slovensku ihneď označoval za "oživovanie klérofašizmu". B.Korec sa dotkol tohto problému v jadre, totiž či vôbec nejaký klérofašizmus na Slovensku existoval. Neargumentuje pritom svojimi názormi, ale predkladá historické citácie, ktoré boli oficiálne publikované a ktoré si môže každý overiť.

V prvej časti svojho listu - tak ako v seriáli - b.Korec reaguje na obdobie prvej republiky a tvrdenia, že Hlinkova ľudová strana na čele s katolíckym klérom bola jediným a tvrdošíjnym zástancom autonómie, ktorá nakoniec viedla k rozbitiu republiky v roku 1939. B.Korec poukazuje na to, že prvá republika vznikla na autonomistických základoch. Clevelandská dohoda z roku 1915 a Pittsburská dohoda z r.1918 sú toho dôkazom.

Č celé obdobie od r.1918 až do r.1938 bola najväčšou obhájkynou autonómie Hlinkova ľudová strana, ale postupne sa k nej pridali v tejto veci všetky politické strany na Slovensku a v októbri 1938 pri vyhlásení autonómie na Slovensku boli zúčastnené všetky tieto strany okrem komunistickej, ktorá vtedy nebola pripustená.

Seriál napadol tiež postoj katolíckej Cirkvi v tomto období voči ruskému bolševizmu. Správy zo Sovietskeho zväzu o Stalinových metódach boli v tom období na Slovensku známe a na Slovensku sa vtedy hovorilo len to, o čom sa dnes otvorene píše napr. v Týždenníku aktualít.

Druhú časť listu b.Korec venuje obdobiu Slovenského štátu - tiež ako to bolo postavené v seriáli. V zásade ide o 3 základné problémy:

- 1/ problém vzniku Slovenského štátu alebo ináč povedané problém rozbitia prvej republiky Slováckmi, konkrétne dr.Tisom;
- 2/ problém kolaborácie katolíckej Cirkvi a prezidenta Tisu v rokoch 1939-45 s nacistami;
- 3/ problém židovských deportácií a spoluzodpovednosť katolíckej Cirkvi a prezidenta za tieto deportácie.

B.Korec znovu predkladá historické dokumenty a to zo strany nemeckých hlásení v tomto období zo Slovenska do Berlína, potom dokumenty zo strany odboja včítane komunistického a svedecké výpovede pred Národným súdom, najmä výpoveď arcibiskupa dr. Karola Kmeťku, ktorú celú uverejnili katolícke noviny na jar 1947.

Tieto dokumenty hovoria jasne o protinacistickom zameraní katolíckeho kléru a katolíckeho študentstva a tiež prezidenta. Hovoria tiež o postoji katolíckej a evanjelíckej cirkvi voči židovským deportáciám a aj v prípade prezidenta prinášajú nové, verejnosti doteraz neznáme postoje a skutočnosti.

Tretia časť listu - tak isto ako v seriáli - sa týka problémov okolo povstania. Katolícka Cirkev je znovu vykreslená ako najreakčnejšia zložka v národe v tomto období. Najprv sa jej vytyka, že sa odmietla pridať k povstaniu. B.Korec na základe dokumentov ukazuje, že v začiatkoch povstania vôbec nebolo jasné, o čo ide a kto vlastne za všetkým stojí. Ďalej poukazuje na to, že zásadou Cirkvi je stáť mimo ozbrojeného angažovania.

V seriáli boli ukazované nespočetné mŕtvolky pomiešané s obrazmi katolíckych bohoslužieb, chrámov a pod. B.Korec znovu predkladá dokumenty, že s vraždením nemala Cirkev nič spoločné, že vraždenie bolo záležitosťou oboch bojujúcich strán.

Seriál zašiel najďalej v súvislosti s procesmi s POHG a so skupinou Edelweiss, ktoré boli súdené roku 1958 a do ktorých boli zatiahnutí dvaja katolícki kňazi Albert Hedera a P.Sliačan. B.Korec dosvedčuje v prípade oboch kňazov, že bol svedkom vo väzení vo Valdiciach, keď sa niektorí väzni ospravedľovali týmto kňazom za nepravdivé svedectvá proti nim.

List biskupa Korca Čs.televízii patrí k vrcholom jeho "pastierskych" listov. V osobe tohto biskupa "robotníka" má Slovensko jednu z najväčších katolíckych osobností tohto storočia. Jeho verejné vystúpenia za posledných desať rokov znamenali v slovenskom povedomí vždy historický krok dopredu.

Keď na začiatku 80-tych rokov zaistili viacerých rehoľníkov a rehoľníčky z františkánskeho rádu, b.Korec bol prvý signatár protestného listu prezidentovi republiky, ktorý potom podpísalo ešte 88 osobností slovenského katolíckeho života. Týmto listom začalo obdobie verejných obrán katolíkov na Slovensku.

Na konci roku 1987 napísal b.Korec 14-stranový list redaktorovi Rudého práva s.Doležalovi, kde zhrňa posledných 40 rokov života katolíckej cirkvi na Slovensku i v Čechách. Tento list znamenal najmä pre mladých ľudí významné sebauvedomenie, čo tu katolícka cirkev za týchto posledných 40 rokov prežila.

Šéfredaktorovi Mladých rozletov b.Korec napísal r.1988 list, v ktorom bránil základy viery nášho náboženstva, keď tento bez ostychu napadol Boha kresťanov spôsobom, aký je v priestoroch našej civilizácie neznámy.

Dnes b.Korec napísal list Čs.televízii, ktorý vyjadruje zásadné stanovisko k otázke pôsobenia katolíckej Cirkvi v tomto storočí. Táto otázka bola z jednej strany akési "tabu", z druhej strany bola terčom nevyberaných útokov. B.Korec toto "tabu" porušil a voči týmto útokom postavil historické fakty, čím posunul vedomie katolíckeho občana v našej vlasti historicky ďalej.

Za toto všetko patrí biskupovi Korcovi veľká vďaka. V čase, keď sa v Československu rokuje o nových biskupoch, je to i zásadný odkaz novým biskupom na Slovensku i v Čechách. Odkaz, ako má jeden katolícky biskup ako pastier vo svojom pôsobení zrieť.

LETNÁ /PÚTNICKÁ/ AKTIVITA 1989

Na nedávnom stretnutí sa zástupcovia katolíckych mládežníckych hnutí dohodli, že budú odporúčať to čo nasleduje:

- 1/ Účasť aspoň na jednej celonárodnej púti, t.j. púti do niektorej mariánskej baziliky minor
 - do Šaštína: turíčna púť 13/14.mája, jesenná 16/17.septembra
 - do Levoče: 1/2.júla
 - do Lutiny /gr.kat./: asi 27.augusta.
- 2/ Každá mládežnícka skupina by mala intenzívnejšie podporovať púte vo svojej oblasti a mieste, oživiť aj upadajúce do zabudnutia, zaangažovať sa do ich organizácie a programu. Skúsiť dať aj miestnym "hodom" /odpustom/ živší a duchovnejší ráz.
- 3/ Aspoň symbolická - reprezentačná by mala byť účasť nás Slovákov na hlavných pútiach tohto "roku viery" v českých zemiach:
 - ku cti sv.Klementa Márie Hofbauera: 19.-20.mája Brno /očakáva sa ako hosť kard.Glemp resp.Macharski/ a 20/21.mája Tasovice u Znojma a Znojmo-Louka,
 - ku cti sv.Jána Nep.Neumanna: 17.júna České Budějovice a 18.júna Prachatice /rodisko svätca/.
- 4/ Veľké oduševnenie prináša vždy účasť na "pielgrzymkach" v Poľsku, najmä 278. púť Varšava-Čenstochová 6.-15.augusta, alebo " Krakov-Čenstochová 8.-15.augusta, alebo " Nysa-Opole-Čenstochová 20.-26.augusta.
- 5/ Bolo by krásne, keby sa aspoň niekoľko mladých zo Slovenska zúčastnilo Svetového dňa mládeže s Jánom Pavlom II. 19.-20.aug. v Santiagu de Compostella, staroslávnom pútnickom mieste v Španielsku pri hrobe sv.Jakuba apoštola. Odtiaľ predniesol Ján Pavol II. pred niekoľkými rokmi výzvu k zjednoteniu Európy na kresťanskom základe. Očakáva sa tam na 300.000 mladých z Európy.
- 6/ 7.septembra bude 370.výročie smrti 3 blahoslavených košických mučeníkov. Väčšie liturgické slávnosti by mali byť v Trnave /jezuitský kostol/ a v Košiciach.
- 7/ 12.novembra má byť svätorečenie blahoslavenej Anežky Českej -ak nie v Prahe, tak v Ríme.

Okrem toho veríme, že t.r. budú aj konzekrácie nových biskupov. Taktiež vysviacky a primície novokňazov sú vždy príležitosťou k posilneniu ducha viery a spoločenstva mladých /a nielen ich/.

Pre istotu /aby sme s tým rátali/ pripomíname zasvätené /prikázané/ sviatky /okrem nediel/ v tomto období /od mája do novembra/:

- 4.mája Nanebovstúpenie Pána
- 25.mája Tela a Krvi Kristovej
- 29.júna sv.Petra a Pavla
- 15.augusta Nanebovzatie P.Márie
- 1.novembra Všetich Svätých.

Ďalšie významné slávnosti /ale neprikázané sviatky/ v tomto období:

- 2.júna Najsv.Srdca Ježišovho
- 24.júna Narodenie sv.Jána Krstiteľa, hl.patróna trnav.arcidiecézy
- 5.júla sv.Cyrila a Metoda
- 15.sept. Sedembolestnej P.Márie
- 28.okt. apoštolov Šimona a Júdu /štátny sviatok/.

Upozornenie red.: Náboženskú úvahu o zmysle pútí pozri na str.17.

BLÍŽI SA TERMÍN PRIHLASOVANIA DETÍ NA VYUČOVANIE NÁBOŽENSTVA...

Vlani zavedený nový spôsob prihlasovania detí na farách namiesto na školách priniesol takmer všade zvýšenie počtu prihlásených detí. To vyvolalo znepokojenie u školských orgánov. Preto treba rátať v tomto roku s ich zvýšeným tlakom na rodičov rozličnými spôsobmi.

Na ilustráciu uvádzame v ďalšom "Informatívnu správu o prihlasovaní žiakov na vyučovanie nepovinného predmetu náboženská výchova v školskom roku 1988/89", ktorú predložil PaedDr. Jozef Slamka, vedúci odboru školstva a kultúry v Nitre, Rade MNV v Nitre.

Prehľad o počte prihlásených žiakov poskytuje tabuľka, kde pre každú z 21 zákl. škôl v meste sa uvádza: 1/ počet žiakov 2.-7.ročn., 2/ počet prihlásených na náb. k 1.9.1988, 3/ % prihlásených v šk. r.1987/88, 4/ % prihlásených v šk.r.1988/89, 5/ rozdiel týchto %. Tu uvedieme len čísla súhrnné za 21 ZŠ: 1/ počet žiakov 2.-7.tr.: 10.265, 2/ prihlásených na náb. k 1.9.1988: 920, 3/ % prihl.v šk. r.1987/8: 0,2%, 4/ % prihl.v šk.r.1988/9: 8,96%, 5/ rozdiel % oboch šk.rokov: +8,76%. Na všetkých 21 ZŠ vzrástol počet prihlásených žiakov. V šk.r.1987/8 boli na náb.prihlásení žiaci iba na 7 školách.

"Infomatívna správa" znie:

Pre školský rok 1988-89 sa pri prihlasovaní žiakov na vyučovanie náboženstva postupovalo podľa nových pokynov v zmysle Smerníc MK o zmene Smerníc MŠaK o vyučovaní náboženstva z 28.4.1970 č.MK-1279/70 v znení Smerníc z 15.8.1974 č.MK 4612/1973 š.4109/88-15 zo dňa 27.5.1988 s platnosťou od 15.6.1988.

Novou a závažnou skutočnosťou je, že prihlášky na vyučovanie náboženstva neprijímali školy, ale správcovia fary. Týmto bola vylúčená možnosť pôsobenia školy na rodičov v tom smere, aby svoje deti neprihlásili na vyučovanie náboženstva. Odrazilo sa to v značnom zvýšení počtu prihlásených žiakov, čím boli utvorené možnosti priameho intenzívneho a diferencovaného pôsobenia duchovných na vedomie žiakov. V tomto je ďaleko účinnejšia sila pôsobnosti ako pri bohoslužbách.

Práve preto v minulosti išlo o to, aby čo najmenej žiakov navštevovalo náboženskú výchovu a na toto bolo zamerané i pôsobenie školy na rodičov.

Dané skutočnosti tiež svedčia o tom, že niektorí rodičia len formálne spolupracovali so školou v tomto smere a doma svoje deti naďalej vychovávali v náboženskom duchu a viedli ich k návšteve bohoslužieb. Je to zo strany rodičov nezodpovednosť voči vlastným deťom /!/, takíto rodičia si neuvedomujú škodlivosť dvojkoľajnosti vo výchove svojich detí, vedú ich k dvojtvárnosti a pretváрке, čo negatívne ovplyvňuje myslenie a často i konanie žiakov.

Školy i naďalej budú aktívne pôsobiť na formovanie vedeckého svetonázoru žiakov v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu. Ešte viac ako doposiaľ budú musieť využívať obsah jednotlivých vyučovacích predmetov i všetky ostatné možnosti, ktoré škola má v rámci svojej činnosti. Bude potrebná neustála konfrontácia obsahu preberaného učiva vychádzajúceho z vedeckého poznania a nevedeckého výkladu jednotlivých javov v prírode i spoločnosti.

I keď došlo k zvýšeniu % prihlásených žiakov, nemožno jednoznačne tvrdiť, že je to odrazom skutočnej religiozity žiakov, resp. ich rodičov. Toto konštatovanie možno vysloviť na základe analýzy stavu prihlásených žiakov na jednotlivých školách v meste. Z analýzy vyplýva, že najviac prihlásených žiakov je v pričlenených častiach mesta, kde je bezprostrednejší kontakt duchovných s rodičmi resp. starými rodičmi a kde mladé rodiny žijú so svojimi rodičmi, resp. sú od nich závislé. V rámci mestských škôl a sídlíštných je situácia priaznivejšia, nakoľko vyššie uvedené vplyvy tu nepôsobia, je

tu väčšia anonymita.

Preto budú musieť školy najmä v pričlenených častiach mesta venovať zvýšenú pozornosť neustálemu kontaktu s rodičmi, pôsobeniu na nich, aby pochopili nesprávnosť svojho postupu a získali ich plne a nielen formálne pre jednotné výchovné pôsobenie školy a rodiny.

Bolo by však žiadúce, aby v tomto smere neostali školy osamotené, ale bude potrebné zintenzívniť aktivitu všetkých výchovných činiteľov.

Komentár redakcie: porovnajme postoj školských orgánov v Nitre /../ so znením Záverečného dokumentu Viedenskej schôdze, ktorý podpísal 19.jan.1989 aj reprezentant ČSSR. Článok 16 g/ Zásad dokumentu znie: "zúčastnené štáty budú rešpektovať právo rodičov zabezpečiť náboženskú a mravnú výchovu svojich detí v súlade s ich vlastným presvedčením."

VZŤAĤ SOCIALISTICKÉHO ŠTÁTU K NÁBOŽENSTVU, K CIRKVÁM A VERIACIM

Materiál zo školenia Ideovopolitickej výchovy v Bratislave v marci 1989.

V ČSSR existuje súbor právnych noriem zabezpečujúcich v československých podmienkach aplikáciu princípu občianskej slobody vyznania, t.j. aby náboženstvo bolo súkromnou záležitosťou občana v pomere k štátu a aby cirkvi a náboženské spoločnosti boli výlučne náboženskými organizáciami a nevplývali na smer a vedenie štátu.

Zásadu slobody vyznania petrifikuje čl.32 Ústavy ČSSR z r.1960:

" /1/Sloboda vyznania je zaručená. Každý môže vyznávať akúkoľvek náboženskú vieru alebo byť bez vyznania, ako aj konať náboženské úkony, pokiaľ to nie je v rozpore so zákonom. /2/ Náboženská vieru alebo presvedčenie nemôže byť dôvodom, aby niekto odopieral plniť občiansku povinnosť, ktorá mu je uložená zákonom."

Tieto ustanovenia sú pokračovaním právneho stavu zavedeného Ústavou 9.mája 1948 a ústavným princípom občianskej slobody vyznania, ku ktorému boli 14.okt.1949 vydané osobitné cirkevno-politické zákony /č.217/1949 Zb. a č.218/1949 Zb./ a aplikácia princípu slobody vyznania bola zabezpečená aj v zákonoch o rodine, matkách i iných.

Zákonom č.217/1949 Zb. bol zriadený Štátny úrad pre veci cirkevné a Slovenský úrad pre veci cirkevné, dnes ich prácu vykonávajú Sekretariáty vlád /SSR a ČSR/ pre veci cirkevné. Ich úlohou je "dbať o to, aby sa cirkevný a náboženský život vyvíjal v súlade s ústavou a zásadami ľudovo-demokratického zriadenia, a zabezpečil tak pre každého ústavou zaručené právo slobody vyznania, založené na zásadách náboženskej znášanlivosti a rovnoprávnosti všetkých vyznaní" /§ 2 cit.zák./.

Zákon č.218/1949 Zb. o hospodárskom zabezpečení cirkví a náboženských spoločností štátom sleduje záujem socialistickej spoločnosti, aby kultový aparát jednotlivých náboženských organizácií slúžil len svojmu náboženskému poslaniu, aby bol plne materiálne vybavený na saturovanie rýdzo náboženských potrieb veriacich občanov, pokiaľ títo o jeho služby majú záujem, a aby nemal možnosť materiálne vybavenie zneužiť na nenáboženské, najmä politické ciele /platy kňazov ako štátnych zamestnancov, štátne príspevky na účely náboženských organizácií, štát vydržiava učilištia a ústavy pre výchovu duchovných a podobne/.

Zákon č.94/1963 Zb. o rodine zabezpečuje rovnoprávnosť občanov v otázkach rodinného života a manželstva; platné sú len man-

želstvá uzavreté pred orgánom štátu /MNV povereným viesť matriky/. Zákon č.268/149 Zb. o matrikách /§ 27/ previedol všetky matriky vedené duchovnými ako verejnými matrikármi dnom 1.1.1950 do majetku štátu a do správy NV.

V zhode s princípom občianskej slobody vyznania bola uznesením vlády z 27.júna 1954 zrušená evidencia občanov o ich náboženskom vyznaní alebo stave bezvyznania a bolo nariadené, že od občanov nebude v žiadnom prípade vyžadované, aby štátnym úradom, podnikom a pod. oznamovali svoje náboženské vyznanie alebo stav bezvyznania.

Formovanie vedeckého materialistického svetonázoru a s ním spojené prekonávanie náboženstva je formulované v článkoch 16 a 24 Ústavy ČSSR. Podľa čl.16: "/1/ Celá kultúrna politika v Československu, rozvoj vzdelania, výchova a vyučovanie sa vedú v duchu vedeckého svetového názoru, marxizmu-leninizmu, v úzkom spojení so životom a prácou ľudu".

V čl.24, odstavce 3 sa hovorí: "Celá výchova a všetko vyučovanie sú založené na vedeckom svetovom názore a na úzkom spojení so životom a prácou ľudu."

Duchovní cirkví a náboženských spoločností, prípadne aj iné nimi určené osoby /kanonická misia/ spĺňajúce podmienku lojality k štátu, môžu vyučovať v školských budovách náboženstvo. Vyučovanie môžu organizovať legálne pôsobiace cirkvi a náboženské spoločnosti pre žiakov 2.-7.ročníka ZŠ podľa spoločných smerníc Ministerstva školstva a Ministerstiev kultúry ČSR a SSR na základe prihlášky podpísanej spravidla obidvomi rodičmi. Vyučovanie náboženstva nie je súčasťou školskej výuky, vyučuje sa spravidla len v dňoch pravidelného vyučovania, a to po skončení denného vyučovania, aby nebol narušený jeho normálny priebeh.

V dôsledku upravenej Smernice o vyučovaní náboženstva na základných školách, podľa ktorej rodičia prihlasovali deti na vyučovanie náboženstva na farách, nastala zmena v tom, že počet prihlásených detí sa zvýšil zo 60 v šk.roku 1987/88 na 535 v šk.roku 1988/89. Je to 1,15 % z celkového počtu žiakov v 2.-7.ročníkoch ZŠ. Celoslovenský priemer je 22,3 %. S prihliadnutím na to, že k detským obradom /prvému prijímaniu, birmovke/ je v súkromnom, mimoškolskom prostredí pripravovaných cca 2500 detí ročne, uvedené zvýšenie je nižšie, ako sa predpokladalo.

V školskom roku 1988/89 sa náboženstvo vyučuje na 24 základných školách, 24 hodín týždenne, z toho rímsko-katolícke 21 hodín, grécko-kat. 1 hodinu, evanjelícke a.v. 1.hodinu, reform.-kresťanské 1 hodinu. V obvode Bratislava V je to 7 hodín týždenne. V Bratislave vyučujú náboženstvo na ZŠ len duchovní, pôsobiaci so štátnym súhlasom.

Ústne doplnky prednášateľa:

U nás nie je uskutočnená odlika cirkví od štátu, preto štát riadi túto oblasť.

Kňazi skladajú sľub vernosti ČSSR, štát vydrzuje /platí/ učiteľov bohosloveckých fakúlt.

Štát prevzal starostlivosť o útulky a domovy.

Po r.1949 je škola oddelená od náboženstva.

Každý člen strany má byť reprezentant vedeckého ateistického svetonázoru, má ho šíriť, bojovať proti tmárstvu...nemá chodiť do kostola, čiže nie je súkromnou záležitosťou člena strany voči strane jeho náboženský svetonázor.

Školská politika zakotvená v Ústave z r.1960 a školské zákony jasne formulujú, že celá výuka prebieha v duchu vedeckého, materialistického svetonázoru. To má učiteľ rešpektovať a stotožňovať sa s tým.

KARDINÁL TOMÁŠEK O SVĀTOREČENÍ BLAHOŠLAVENEJ ANEŽKY ČESKEJ

"Dostal som telefonickú správu od Štátneho sekretariátu z Ríma, že Svätý Otec už vydal dekrét o jej svätorečení. Zároveň bolo stanovené, že svätorečenie bude 12. novembra t.r. Hneď, ako prerokujeme všetky cestovné podmienky cesty do Ríma so stanovením dĺžky pobytu v Ríme, to oznámime.

Nieko vám snáď povie: "Čo nám môže povedať, keď žila veľmi dávno, v trinástom storočí!" Áno, žila v dobe veľmi dávnej, ale všetko v jej živote je práve pre nás veľmi adresné.

Žijeme v dobe, ktorá je poznamenaná konzumným zameraním života. Ona ako kráľovská dcéra mala maximálne možnosti ku konzumnému zameraniu života. Nenastúpila však túto cestu, ale si zvolila cestu, na ktorú nás volá a vždy bude volať Kristus: "Kto chce ísť za mnou nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma." /Mat. 16,24/ Preto jej celoživotné zameranie života je veľmi adresné práve pre súčasnú dobu, v ktorej žijeme!"

VÝBOR KREŠŤANSKEJ POMOCI

V obežníku pražského arcibiskupstva 3/1989 vyšli pokyny pre kňazov i pre laikov. Vo farnostiach treba vytvárať skupiny Kresťanskej pomoci tým spôsobom, že sa niektorí laici ujmú starostlivosť o členov farskej rodiny: obstarajú ich zoznam a získajú schopných dobrovoľníkov pre návštevy nemocných atď. Všetko v spolupráci s kňazom, ale tak, aby sa nezatažil, skôr uvoľnil pre vlastnú duchovnú prácu.

Podľa došlých informácií je niekde mimoriadny úprimný záujem celých skupín mladých katolíkov o služby lásky bližným. Dochádzajú písomné ponuky aj pokiaľ ide o špeciálnejšie nasadenie v tejto oblasti. V arcibiskupskom paláci /Hradčanské nám. 16/ boli zavedené návštevné hodiny VKP: každý utorok od 15. do 17. hod.

Na otázku o právnom postavení Výboru sme dostali odpoveď: Nie je to ani spolok ani inštitúcia verejnoprávneho charakteru, ale rýdzo vnútrocirkevný útvar. Vo farnosti je skupina KP dobrovoľná aktivita obdobná napr. chrámovému zboru, skupine liturgickej /miništranti atď./, technickej /opravy kostola, kapličiek atď./ a iným. V /arci/diecéze je Výbor KP obdobný napr. skupine odborníkov stavebných, právnych, technických alebo liturgickej či inej komisii, ktorú si biskup ustanoví na pomoc pri riadení diecéznej pastorácie a apoštolátu. Je možná i interdiecézna rovina, keď napr. všetky českomoravské diecézy majú spoločný Výbor pre Desätročnú duchovnú obnovu. Pretože praktizovanie skutkov milosrdenstva je od počiatkov Cirkvi integrálna súčasť jej pôsobenia, je bez ďalšieho právom farára vytvoriť si skupinu pomocníkov pre tento úsek vnútrofarskej činnosti. Úlohou Výboru je koordinácia rôznych aktivít, rôzne poradné služby a starostlivosť o kvalitu charitatívnej činnosti vo farnostiach.

ZLEPŠÍ SA OSUD BŘEVNOVSKÉHO KLÁŠTORA V PRAHE?

V auguste minulého roku poslal pražský arcibiskup kard. František Tomášek vtedajšiemu predsedovi vlády ČSR L. Adamcovi list, v ktorom ho upozornil na rýchle sa blížiace tisíce výročie založenia benediktínskeho kláštora v Prahe - Brevnove a zároveň na žalostný stav, v ktorom sa v súčasnej dobe nachádza väčšina objektov kláštorného areálu, a navrhuje odovzdanie do rúk Cirkvi na viacúčelové využitie. Od času odoslania uplynulo viac ako pol roka bez toho, aby najvyšší predstaviteľ našej Cirkvi dostal na svoj list akúkoľvek odpoveď.

PÁTRANIE PO NEZNÁMOM TERORISTOVI

"Priprav sa, ideme pre teba!" Tak znel telefonát neznámeho muža, ktorý o 2. hodine v noci prebudil na fare v Malej Morávke v Jeseníkoch farára Otakara Šváčka; on toho istého dňa 23. februára o tom informoval pražského kardinála Tomáška. Ten takisto ešte ten istý deň osobným poslom doručil predsedovi vlády ČSSR Ladislavovi Adamcovi a na vedomie ministrovi vnútra ČSSR Františkovi Kinclovi list tohoto obsahu:

"Obraciam sa na Vás vo veľmi vážnej a naliehavej záležitosti.

Dňa 23. februára 1989 bol na fare v Malej Morávke, okres Rýmařov, tamojší administrátor P. Otakar Šváček prebudенý o druhej hodine v noci telefónom, v ktorom nejaký anonym povedal: "Priprav sa, ideme pre teba." To isté a v tú istú hodinu prihodilo sa jeho susedovi P. Ivanovi Fišarovi.

Táto príhoda sa dá vyložiť rôzne. Ale aj napriek tomu nemožno brať na ľahkú váhu obavy knazov, ktorých sa to týka.

Ostražitosť zodpovedných orgánov Cirkvi voči podobným hrozbám zvyšuje aj skutočnosť, že i prípady vražd knazov v minulých rokoch zostávajú podnes bez presvedčivého objasnenia.

Preto dovoľujem si upozorniť na nalievavú potrebu, aby príslušné štátne orgány vo zvýšenej miere zabezpečovali osobnú bezpečnosť všetkých občanov, zvlášť pokiaľ ide o vedúcich činiteľov v oblasti nielen občianskej ale i cirkevnej".

P. Šváček oznámil príhodu včas ráno ZNB v Rýmařove. Príslušník, ktorý sa dostavil, mu oznámil, že vec musel ohlásiť i ŠtB, a že obidva útvary zariadia trvalé stráženie fary tu i vo Vrbne, kam neznámy telefonoval v tom istom čase to isté. Farár vyjadril podozrenie, že vyhrážanie môže mať spojitosť s dvoma kardinálovými listami L. Adamcovi z 20. a 21. januára 1989, ktoré visia na kostolných výveskách obidvoch farností a kvôli ktorým dostal varovanie od okresného cirkevného tajomníka.

Bezpečnosť sa ujala bezpečnosti P. Šváčka viditeľným strážením vo dne v noci. Zdá sa, že bola upozornená na tento prípad ministerstvom vnútra. V rámci pátrania po teroristovi došlo k rokovaniu na Okresnej správe ZNB za účasti náčelníka, jeho zástupcu, cirkevného tajomníka a farára. Ten poďakoval za ďalšie navrhované intenzívne stráženie /s legitimovaním podozrivých, s odprevádzaním na cestách/ a prijal len nenápadné ďalšie stráženie. Ku svojej domnienke, že pôvodcom telefonátu by mohol byť niektorý člen strany, uviedol dôvody /z jeho záznamu/:

1. Keď sa v minulom roku podpisovala petícia 31 bodov /.../, bol som osobne výhražným spôsobom varovaný pred šírením tejto petície jedným členom strany z mojej farnosti.

2. Keď som sa 20. 2. t.r. osobne pýtal p. preláta Vymětala, či by mohol knaz tie dva listy otca kardinála z 20. a 21. 1. mať na kostolnej výveske, odpovedal mi iba toto: "Nech počíta s tým, že na neho príde ŠtB."

3. Prípadný terorista by mohol byť i príslušník polície, ktorý odpočúva telefónne rozhovory, a to z týchto dôvodov: Keď som 23. 2. volal do Prahy o radu, čo mám robiť, bol môj hovor s Prahou asi po dvoch minútach náhle prerušený /a telefón úplne ohluchol/. Takisto moje ďalšie telefonáty s P. Ivanom Fišarom a s P. Jánom Můčkom boli podobným spôsobom prerušované. /Je to uvedené i v zápise šetrenia prípadu z 27. 2./

Pán major Koruna mi na to povedal, že u nás sú zákony, ktoré také niečo polícii nedovoľujú. Ale poďakoval mi, že som na túto skutočnosť upozornil.

O nedovolenosti zverejnenia kardinálových listov nepadlo pri všetkých rokovaníach ani slovo. Zato P. Šváček napísal Katolíckym novinám, že by sa mali v plnom znení uverejniť alebo odpovedať v rubrike "Pýtali ste sa".

Je koniec marca a v Malej Morávke je pokoj. Patrí sa teda vziať spravodlivo na vedomie, že Bezpečnosť dokáže robiť dobrú prácu - na rozdiel od Václavského námestia v januári -, a to i keď ide len o katolíckeho farára.

/Informace o Církvi č.4/1989/

RASTÚ NÁM SÍDLISKÁ BEZ KOSTOLOV

Praha i iné veľké mestá sa okolo seba rozlievajú do satelitných miest, podľa starých merítok už veľkomiest. Bez kostolov. Je pravda, že doprava umožňuje /ale nie všade/ dobré spojenie do centra a výber kostola podľa chuti. Iná pravda je, že dochádzajúci katolíci vlastne nepatria do žiadnej farnosti, sú to jedinci nezakotvení v miestnom spoločenstve ako vo vlastnej rodine, ktorú aktívne tvoria a voči ktorej majú záväzky. Na sídlisku chýba prítomnosť Cirkvi zodpovednej za masu jeho obyvateľov po duchovnej stránke. Osobné svedectvo viery a lásky nemôže nahradiť mlčanlivé svedectvo sebemenšieho kostola ako symbolu a domova živého a viditeľného kresťanského spoločenstva, ktoré sa tam schádza, modlí sa za ostatných a pozýva ich vstúpiť do otvorených dverí, keď zatúžia odísť na chvíľu zo všednosti alebo keď v životnej kríze nevedia kam sa obrátiť.

Zo Sovietskeho zväzu prichádzajú správy o stavbe nových kostolov za peniaze a rukami miestnych veriacich; v Murmanskú napr. v krátkom čase postavili chrám pre 2500 ľudí v hodnote 10 miliónov rubľov. Na Litve sa začnú stavať dva katolícke kostoly s povolením úradov, atď. atď. V Poľsku v priebehu minulých desaťročí presadili katolíci stavbu niekoľko sto kostolov, pôvodne proti vôli úradov, teraz s povolením. V Prahe docielili adventisti stavbu či rozšírenie svojich troch zborov v krátkej minulosti.

Takže - kedy sa stretnete vy, rozptýlení veriaci muži, na svojich sídliskách, aby ste pozvali Krista medzi seba a rozsvietili svetlo pred jeho svätostánkom? K tomu malý dodatok zo správy o rokovaní štátnych činiteľov s predstaviteľmi katolíckej Cirkvi 1. februára 1989 v Prahe: "Vzhľadom na nové osídlenie obyvateľstva a urbanistiku našich miest sa diskutovalo o potrebe výstavby kostolov, čím by sa dal priestor pre pokojné náboženské využitie veriacich." /Katolícke noviny 11/1989, str. 5/

Bratia inžinieri, remeselníci a vôbec hlavu a ruky majúci katolíci, čo urobíte pre svoje deti, pre budúcu cirkev u nás, práve teraz?

/Informace o Církvi č.4/1989/

PRVÉ VÝROČIE DVOCH LISTOV OTCA KARDINÁLA K PETÍCII KATOLÍKOV

Pred rokom na sviatok sv. Vojtecha napísal Otec kard. Tomášek list katolíkom v Československu a vláde ČSSR. S vďakou bilancoval nielen veľkú účasť na podpisovaní petície, ale i mnohoročný statočný zápas o udržanie viery u nás. V málo vetách osvetlil súčasnú situáciu a dal orientáciu pre budúcnosť. "Treba sa ujímať svojich práv i fakticky. /.../ Nebojte sa teda napr. uskutočňovať plný cirkevný život v duchu Druhého vatikánskeho koncilu vo farnostiach, i mimo nich. /.../ V tejto dôležitej chvíli našich dejín spojme odvahu s rozvahou, nádej s trpezlivosťou, pravdivosť s láskou."

Spolu s druhým listom vláde obsahuje programovú líniu Cirkvi i do ďalších rokov. Treba sa k nim znovu vracieť - a naplňovať ich skutkom.

SVETOVÝ DEŇ MLÁDEŽE

V tomto roku sa tento deň konal s vedúcou myšlienkou "Ježiš Kristus - Cesta, Pravda a Život" v rámci diecéz. Mládež sa na Kvetnú nedeľu zhromaždila okolo svojich biskupov. V Ríme začal vigíliou v bazilike sv. Marka, pokračoval v sobotu 18. 3. stretnutím Jána Pavla II. s mládežou v audiencinej sále Pavla VI. a vyvrcholil účasťou na obradoch Kvetnej nedele na Svätopeterskom námestí.

V sobotu privítal Sv. Otcu kard. Poletti a traja predstavitelia mládeže. Pápež odložil pripravený text a s mladými hovoril bezprostredne. Hlavnou náplňou boli závažné slová o Božom povolaní každého človeka a každého kresťana, o povolaní, základom ktorého je Ježiš Kristus. Pápež okrem iného povedal:

"Ježiš Kristus nám zjavil, aké je skutočné povolanie a pravá dôstojnosť človeka. Zjavil nám Boha, Otca a jeho Lásku. Práve toto zjavenie vrcholí v udalosti Veľkej noci. Ak mladí chcú odpovedať na Kristovu výzvu "Nasleduj ma!", musia prejsť týmto ústretným tajomstvom. Je to výzva krátka, ale nesmierne bohatá. Človek je tvor, ktorý má hlboký cieľ svojho bytia, za ktorý stojí za to sa angažovať, pre ktorý je hodno žiť. To je veľmi dôležité, pretože tolko vašich súčasníkov trpí práve preto, že im chýba odpoveď na otázku prečo žiť, aký zmysel má život, naše úsilie, naše utrpenie. Odpoveďou na tieto otázky sú všetky naše povolania v celej svojej rôznorodosti. Ježiša Krista možno nasledovať rôznymi cestami, všetky spoločne potom tvoria posolstvo Cirkvi. Každý človek má vpísané Božie povolanie vo svojom srdci. Nikto nemôže žiť len tak pre nič, bez zmyslu. Boh nás predurčil, aby sme žili v Ježišovi Kristovi, aby sme žili vo večnosti plnosť Božieho života skrze Ježiša Krista v Duchu svätom. A Kvetná nedeľa je zvlášť vhodná, aby sme sa zamysleli nad svojím povolaním, nad svojím poslaním, obsahom ktorého je najvyšší príkaz, príkaz lásky, ktorý má každý kresťan, každý človek uskutočňovať vo svojom živote."

V nedeľu po obradoch Kvetnej nedele prehovoril sv. Otec k mladým pred modlitbou Anjel Pána: "Eucharistická obeť skončila, pristupujeme teraz k modlitbe Anjel Pána. Túto nedeľu začína Svätý týždeň, v priebehu ktorého budeme prežívať Ježišovo utrpenie až po jeho drásavý a tajomný výkrik: "Bože môj, prečo si ma opustil?", po ktorom naposledy vydýchol. Ako dobre vieme, po jeho smrti skoro nasledovalo jeho zmŕtvychvstanie. Preto i my v tomto týždni s Kristom vykonáme túto púť a prechod zo smrti do života. Táto modlitba Anjel Pána je akoby styčným bodom medzi prípravným údobím na utrpenie, smrť a zmŕtvychvstanie a ich slávením. Môžeme teda spoločne pohliadnuť na celú duchovnú púť, ktorú sme dosiaľ vykonali a ktorá nám ešte ostáva. Túto Veľkú noc prežijeme s Kristom a prejdeme s ním tiež zo smrti do života. Zároveň nám pripomína dnešný Svetový deň mládeže, námietom ktorého sú Ježišove slová "Ja som Cesta, Pravda a Život", a ktorý sa slávi vo všetkých diecézach, i tu v Ríme. Pri tejto príležitosti zdravím všetkých mladých ľudí, ktorí dnes slávia tento deň. Opakujem, že bude pokračovať v auguste v Santiago de Compostela. Obraciam sa preto na mládež s výzvou, aby tam prišla v hojnom počte prosiť o pomoc veľkého apoštola sv. Jakuba za obnovu a rast onoho kresťanského ducha, ktorého práve táto jeho slávna svätyná bola a je duchovným strediskom pre celú Európu. Je to skutočne jedno z miest, ktoré pripomína Európanom evanjeliové posolstvo a z neho plynúce misijné úsilie, ktoré mu bolo zverené k dobru a mieru celého sveta. Svoju mladosť prežívajte kresťansky, aby sa stala skúsenosťou o raste a radosti veľkonočného svetla!"

/Podľa VR/

Z VEĽKONOČNÉHO POSOLSTVA SVÄTEHO OTCA

Na Svätópeterskom námestí sa na veľkonočnú nedeľu zhromaždilo asi 170-180 tisíc veriacich. Ján Pavol II. posolstvo začal slovami sviatočného evanjelia: "Prečo hľadáte živého medzi mŕtvymi? Nie je tu, vstal z mŕtvych." Tieto slová počujú Mária Magdaléna, Jana a Mária Jakubova pri prázdnej hrobke, do ktorej bolo pochované v piatok večer Ježišovo telo. Tretieho dňa našli hrob prázdny a kamen odvalený. Hľa, to je pascha, totiž prechod Pána. V Jeruzaleme slávievali pamiatku na túto noc, v ktorej Jahve prešiel Egyptom a oslobodil Izrael z otroctva a vyviedol ho na cestu do zaslúbenej zeme. Práve v túto noc Boh znovu prešiel Jeruzalemom, prešiel cestou utrpenia Ježiša, ktorý sa stal poslušným až na smrť a vykúpil každú neposlušnosť. Kristus, nový Adam, vykúpil neposlušnosť prvého Adama a nás všetkých, jeho synov a dcér podľa tela. V ukrižovanom a zmŕtvychvstalom Kristovi bol svet znovu vrátený Bohu, aby bol premenený podľa božského plánu.

Boh i naďalej prechádza zmŕtvychvstaním svojho Syna, Syna človeka. Prechádza ním a oslobodzuje ako v čase exodu, ako vo chvíli, v ktorej vstáva a premieňa svet. Boh prechádza a oslobodzuje od strachu, ktorý tiesni toľkých našich bratov a sestry zoči-voči neistej budúcnosti všade na svete, prechádza tam, kde smrť prejavuje novú strašnú krutosť, kde utrpenie vtlačá svoje stigmy do tiel a duší, prechádza tam, kde neexistujú dôstojné životné podmienky pre ozajstný ľudský život kvôli nedostatku bytov, promiskuite a potulnému spôsobu života, kde kvôli sebeckému vysychá plodnosť manželstiev a rozpadá sa rodina, kde sa vykorisťujú a kazia sa nevinné deti, kde sa znásilňuje ich bezbranná добрota, kde sa obchoduje s nerestou a žena je pritom znovu a znovu hlavnou obeťou. Boh prechádza a oslobodzuje pri prechode zmŕtvychvstania od hrozieb neznašanlivosti akéhokolvek miesta, kam hlásanie o tejto udalosti zmŕtvychvstania ešte nedošlo, alebo kde sa mu bráni, kde sú svedomia znásilňované, kde veriaci v Krista nemôžu ho verejne vzývať a prenasledovaní trpia kvôli láske k nemu a k jeho Cirkvi a kvôli svojej vernosti obradom a vlastným tisícročným náboženským tradíciám. Boh prechádza krajinami, kde sa kresťania nemôžu zhromažďovať okolo oltárov, aby slávil Eucharistiu, kde stádočko čaká na vlastného pastiera, alebo zakúša ako mu chýba a túži po ňom. Ich náboženská sloboda, aj napriek tomu, že je hlboko cítená vo svedomí a vpísaná do ústav štátov a medzinárodných zmlúv, je i dnes často najrôznejším spôsobom pošliapovaná. Boh prechádza i tam, kde na nepokojnom a krvavom horizonte rôznych krajín sa ešte neukazuje vytúžený pokoj, kde proti sebe bojujú ľudia, napriek tomu, že sú to bratia, uhranutí ničením a nenávisťou, ako je to teraz v milovanom a trýznenom Libanone. A ešte v prechode zmŕtvychvstania Boh prechádza celým stvorením, dielom svojich rúk, a oslobodzuje ho od otroctva, do ktorého ho uvrhol hriech. V zmŕtvychvstalom Kristovi povstáva i zem, i nebo povstáva. V jeho krvi je všetko uzmierené: človek s Bohom, sám so sebou, s prírodou.

Cirkev stojí pri Kristovom hrobe ako tie ženy. Hľa, kameň je odvalený a hrob je prázdny. Cirkev dnes opäť slávi tento deň, ktorý učinil Pán. Obnovuje ho a sprítomňuje. Veď pascha trvá bez zmeny. Pán stále prichádza, nemožno ho vymazať z dejín celého stvorenia. Zmŕtvychvstanie Krista nebolo v dejinách len pridané, sú to dejiny človeka, a to celé bez zvyšku, dejiny vpísané do tohto jediného dňa, ktorý učinil Pán, aby mohol vytvoriť všetky veci."

Po prejave Sv. Otec vyjadril blahoželanie v 53 jazykoch, o.i. česky aj slovensky. Nakoniec udelil apoštolské požehnanie Urbi et Orbi.

/podľa vatikánskeho rádia/

Na počiatku druhého tisícročia svojej existencie stojí ruská pravoslávna cirkev pred úplne novou situáciou: po sedemdesiatich rokoch prenasledovania, umlčovania, ohovárania a zotročovania svet-skou mocou uvolnil štát putá, protiprávny postup úradov je zakázaný a tým sa začalo aspon v malom rozsahu s nápravou zločinov spáchaných proti cirkvi. Avšak odlika štátu od cirkvi zapísaná v ústave sa ďalej využíva jednostranne. Cirkev nemá žiadne právo zasahovať do štátnych záležitostí, zatiaľ čo štát udržiava i naďalej cirkev v úplnej závislosti. Ale aj tak tvrdé zákony o kulte z roku 1929 sa vykladajú veľkorysejšie. A tak napr. podľa údajov metropolitu Filareta z Minska, ktorý je predstaviteľom zahraničného oddelenia moskovského patriarchátu, v roku 1988 bolo zaregistrovaných tisíc nových kresťanských obcí - tzn. boli štátom povolené. Zákaz "náboženskej propagandy" sa dnes interpretuje inak a neužíva sa proti vystúpeniu duchovenstva v masových komunikačných prostriedkoch. Metropolita ruskej pravoslávnej cirkvi sa zúčastňuje rozhlasových a televíznych diskusií, na veľké sviatky prenášajú médiá priebeh bohoslužieb a v novinách sa uverejňujú príspevky duchovných a správy o ich činnosti. Zdá sa, že má byť korigovaný po dlhé desaťročia propagovaný obraz zaostalosti náboženstva a že prinajmenšom ruská pravoslávna cirkev a jej duchovní majú sa stať prijateľnými pre spoločnosť. Početné konfiškované kostoly a niektoré kláštory boli vrátené a bolo zrušené ako protiprávne predkladanie občianskych preukazov pri krste a cirkevnom sobáši.

Všetky tieto opatrenia pôsobia na cirkev priaznivo, dávajú šancu na obnovu, ale zároveň prinášajú so sebou problémy. Sú to problémy vítané. Najmaliehavejší z nich je v súčasnosti enormný prírastok krstov. Podľa názoru arcibiskupa Melchisedeka zo Sverdlovskaja tento prírastok je vysvetliteľný tým, že pri krste sa už nežiada predkladanie občianskych preukazov. To malo pre dotyčných ľudí ďalekosiahle dôsledky. Knaz musel odovzdané preukazy odovzdať výkonnému výboru strany; ten zistil pracovisko novo pokrsteného alebo rodičov detí - upovedomil vedenie podniku, kde meno pokrsteného bolo vyvesené na čiernej tabuli a bola zvolaná schôzka, kde sa pokrsteným nadávalo a vyhrážalo. Pokrstení boli tiež vylučovaní z poradovníka na byt, prázdninové tábory, kúpeľnú starostlivosť a miesta v materských školách. Pretože toto šikanovanie teraz odpadlo, farári dostávajú denne až 50 žiadostí o krst. Arcibiskup Melchizedek povedal v septembri 1988, že toto číslo sa netýka len diecézy na Urale, ale že je potvrdené i z iných oblastí Sovietskeho zväzu. Problém spočíva v tom, že štát dovoľuje náboženskú prípravu na krst, ktorú cirkev vyžaduje, len ako výuku jednotlivcov, čo nesmierne preťažuje knazov. Okrem toho bývalí ateisti, konvertujúci na kresťanstvo, prinášajú nepokoj do pravoslávnych farností zvyklých na tradíciu. Na druhej strane však poskytujú títo ľudia neopakovateľnú pomoc pri rozvíjajúcej sa práci na obnove.

"Noví kresťania" často prichádzajú k viere až po dlhom hľadaní Boha. Rozhodnutiu predchádza skoro vždy ťažký vnútorný boj: na Západe o tom existuje mnoho dokumentov. Tomu zodpovedá pevné presvedčenie týchto veriacich - tisíce z nich prešli pre vieru väzenskými tábormi. A práve bývalí väzni, ktorí v zajatí našli u príslušníkov iných náboženských skupín rovnakú odvahu k vyznaniu viery, majú dnes iný vzťah k ekumenizmu, než je obvyklý prístup pravoslávnych. Avšak i veriaci, ktorí boli ušetrení skuseností tajných spoločných modlitieb v nejakom skrytom kútiku pracovného tábora, vidia často to podstatné v poznaní Boha a úcte k nemu, nie však v rozdielnych teologických prístupoch. Teologické rozlišovanie často vidia a hodnotia ako malichernosť. I keď sa títo kresťania často "vracajú k viere predkov v naivnom zaujatí a temer romantickom záchveve", ako napísal vo svojej analýze cirkevných pomerov za Gorbačova Kiril Golovin, predstavujú ďalekosiahlu náboženskú toleranciu. (KNA)

Maďarsko

Podľa vyhlásenia vedúceho Cirkevného úradu Imre Miklósa má nový zákon o slobode náboženstva a svedomia "zabezpečiť predpoklady pre autonómne pôsobenie cirkví". Nadalej má byť každému maďarskému občanovi zabezpečená slobodná voľba svetového názoru bez nátlaku. Zákon má vyhlásiť odluku cirkví od štátu. Cirkvi ako právne osoby nebudú vykonávať žiadne štátne funkcie a "štát bude uznávať a rešpektovať ich nezávislosť a autonómiu." Výbor zložený zo zástupcov vlády, cirkví a odborníkov hodlá predložiť základné línie plánovaného zákona o náboženstvách v máji, v druhej polovici roka má byť jeho návrh predložený na verejnú diskusiu a r. 1990 prerokovaný parlamentom.

V Maďarsku sa po prvý raz stretli zástupcovia viac než 10 organizácií katolíckych laikov. Prímas kard. Paskai povedal, že laické hnutia majú významnú úlohu v cirkvi, majú pôsobiť ako soľ a kvas. Stretnutia sa zúčastnila i väčšina biskupov a viceprezident Pápežskej rady pre laikov, biskup Jozef Cordes. Stretnutie umožnil nový zákon z 11. 1. o slobode združovania a spolkoch.

Severná Kórea

Od konca kórejskej vojny /1953/ po prvý raz dovoľila Severná Kórea vstup dvom juhokórejským kňazom, aby v Pchongjangu mohli sláviť bohoslužby. 29. 11. 1988 obidvaja katolícki duchovní dostali povolenie na 10-denný pobyt v krajine. Bohoslužby v katedrále v hlavnom meste sa zúčastnilo asi 60 veriacich.

Poľsko

Poľská vláda chce dovoliť nedeľné vysielanie sv. omše v štátnej televízii. Povedal to vedúci vládnej delegácie pre hromadné zdieľanie prostriedky vo Varšave počas vyjednávania medzi vládou a opozíciou. V interview uverejnenom na stránkach Žyčie Varšavy vedúci delegácie dodal, že on osobne súhlasí so zriadením náboženského oddelenia poľskej televízie, ktoré by sa venovalo príprave náboženských relácií. V Poľsku po založení Solidarity v roku 1980 štátny rozhlas vysielal každú nedeľu priamym prenosom sv. omšu.

Poľské úrady uľahčili duchovnú správu vo väzniciach. Podľa informácie ministerstva spravodlivosti kňazi smú ihneď určiť iných "úradne povolených" duchovných za svojich zástupcov. V každej väznici majú byť zriadené priestory na slávenie bohoslužby a väznom má byť dovoľené vlastniť bibliu a odoberať náboženskú tlač.

ZSSR

Ukrajinský katolícky kňaz, rehoľník kongregácie redemptoristov P. Michail Vološin, bol odsúdený na 6 mesiacov aktívnej vojenskej služby v sovietskej armáde, pretože 26. 2. sa zúčastnil verejnej pobožnosti. Slúžil totiž panychidu /zádušný obrad/ spolu s pravoslávny kňazom na pamiatku 175. výročia narodenia ukrajinského národného básnika Tarasa Ševčenku. Obrad sa konal vo Lvove za účasti 25 tisíc veriacich. Uvedený trest - aktívna vojenská služba - sa teraz často užíva proti ukrajinským katolíckym kňazom. Pravoslávny kňaz je členom Ukrajinského helsinského výboru - predbežne nevieme, či bol tiež potrestaný. /Keston College/

NSR - NDR

Ministerka NSR pre vnútorné záležitosti pani Dorote Vilusová oznámila, že v NDR bolo rozšírené falošné znenie Záverečného dokumentu viedenskej konferencie o európskej bezpečnosti a spolupráci. Falošná časť sa týka ľudských práv.

ZAMYSLENIE O PÚTI

Púte dnes: Dnes sa rodí, zvlášť u mladých kresťanov, niečo nové, čo rastie v ich srdciach a nachádza nadšené porozumenie. Sú to spoločné púte. Co bolo predtým tradičné, zvlášť pre starších veriacich, je dnes pre mladých i starých hlbokým zážitkom! Nikto ich k tomu nenúti, nikto organizačne neprikazuje. Tento jav musí mať nejakú vnútornú silu, keď je tu také nadšené prijatie a ochota znášať všetky ťažkosti cesty. Nie sú to výlety ani rekreácie. Jediná príťažlivá sila, ktorá toto všetko uskutočňuje, je modlitba, v tomto prípade predovšetkým modlitba spoločná. Je to prejav viery, vrúcny prejav spoločnej viery. Co je púť? Cesta na posvätné miesto s túžbou srdca a s dychtivou myslou, aby sme vyšli zo svojej všednosti a došli nielen na to posvätné miesto, ale tým viac k tomu najhlbšiemu v nás a medzi nami - k Bohu! Kto by nás obviňoval z vonkajškovosti, nepostihol by to nové, čo sa zrodilo z potreby viery. Posvätné miesto nechápeme magicky! Je nám miestom skrytého Boha, kde je nám s Ním dobre, kde sa nám s Bohom darí tichý dialóg. "Pane, je dobre, že sme tu" /Mt 17,4/. V tom nás sprevádzajú a podporujú naši anjeli strážni a svätí Boží, zvlášť Matka Kristova-tiež Božia pútnička s Ježišom. Je to forma spoločenstva svätých. V tomto duchu je cieľom púte obnova vnútorného človeka a aj upevnenie vzájomného spoločenstva.

Nasledovanie Krista. Naše púte sa majú stať obrazom a osobitným uskutočňovaním nasledovania Krista. Sám sa stal pútnikom na tejto zemi. V tom duchu nám dáva odkaz: "Ja som Cesta, Pravda a Život" /Jn 14,6/. Kristus je cesta: Nemanipuluje, nenúti, neterrorizuje, ale ponúka cestu, po ktorej pôjde s nami ako so svojimi učeníkmi do Emauz. Otvára myseľ, dáva oheň srdcu, stáva sa naším Hostiteľom i Hostom. Na našich pútiach sme jeho hostia, a preto nám prestiera stôl svojho slova a svojej obeti.

Cieľom toho, že je s nami spolupútnikom, je aj jeho pravda. Spomeňme si, aký zápas sa často vedie medzi pravdou a lžou! Koľko životov tieto zápasy stali a stoja! Kristus nám ponúka cesty spravodlivosti a pokoja. Jeho cieľom nie je triumf víťazov, ale pravda a život, svetlo a spása. On pravdu nielen zjavuje, ale On je Pravda! Pravda, ktorá nezabíja, ale dáva sa, obetuje. Je to pravda lásky. I nám sa dáva poznať pri našich pútiach pri lámaní sviatostného Chleba vo svojej obeti. Modlíme sa, my hostia, ktorých pozval na rázcestiach, my maloverní, modlíme sa: "Zostaň s nami, lebo sa zvečerieva a deň sa už schýlil" /Lk 24,29/. Kristus je Život. Dal svoj život, aby sme my mali život bohatší. Pútnik. Pútnik je človek na ceste, zaprášený, vedený svojím cieľom, Nestojí, ale ide. Kde ho oči vedú a nohy nesú? K Bohu! Púť je zvláštna cesta. Nie je to len chôdza alebo schôdza, ani pochod s rezkou hudbou a v krojoch. Pre Božie kráľovstvo sme unavení, smädní a hladní. Takých Boh miluje, ale bohatých prepúšťa naprázdno. Prichádzame s modlitbou klanania, s modlitbou vďaky, zmieru a prosieb. Nesieme bremeno každého dňa, ale s radosťou, lebo ideme do najkrásnejšieho večného Domova nášho nebeského Otca. V tom zmysle je každá púť pripomienkou, že náš pozemský život, i keby bol čo ako dlhý, je len krátkou cestou do nášho trvalého Domova vo večnom živote. Preto treba na to denne myslieť, podľa toho žiť. Je to jediná správna životná múdrosť. Nemyslieť na to a podľa toho nežiť, by bolo najväčšou životnou tragédiou.

Z obežníka pražského arcibiskupstva č. 10/88

Pozn.red.: Uverejňujeme kapitolu z knihy "Kordula alebo vážny prípad" od slávneho teológa kard. Hans Urs von Balthasara. Kapitola sarkasticky ukazuje, kam to vedú niektorí západní teológovia.

KEĎ SOĽ STRATÍ CHUŤ...

Múdrost hlupáka je ako padajúca chalupa,
jeho vedomosti sú znáška zle strávených viet.

Ben Sira 21, 18

Dobre naladený komisár: Sudruh kresťan, môžeš mi konečne naliať čistého vína a vysvetliť, ako je to vlastne s vami, kresťanmi? Čo ešte hľadáte v našom svete? V čom tu vidíte oprávnenosť svojej existencie? Aká je vaša úloha?

Kresťan: Predovšetkým sme ľudia ako všetci ostatní, ktorí pracujú na budovaní zajtrajška.

Komisár: Prvé ti verím a v druhé chcem dúfať.

Kresťan: Sme totiž už nejaký čas "otvorení pre svet", niektorí z nás dokonca "konvertovali k svetu".

Komisár: To mi pripadá ako podozrivo kňazská reč. Lepšie by bolo, keby ste vy, "ľudia ako iní", konvertovali k existencii dôstojnej človeka. Ale k veci. Prečo ste ešte kresťanmi?

Kresťan: Sme dnes dospelými kresťanmi, uvažujeme a konáme s vlastnou mravnou zodpovednosťou.

Komisár: Tiež v to chcem dúfať, keď sa už raz vydávate za ľudí. Ale vy predsa veríte v niečo zvláštne?

Kresťan: To nie je také dôležité. Záleží na jednom epochálnom slove, dôraz je dnes na láske k blížnemu. Kto miluje blížneho, miluje Boha.

Komisár: Keby existoval. A pretože neexistuje, nemilujete ho.

Kresťan: Milujeme ho implicitne, nepredmetne.

Komisár: Aha, takže vaša viera nemá predmet. Pokročili sme. Vec sa vyjasňuje.

Kresťan: Také jednoduché to zasa nie je. Veríme v Krista.

Komisár: Tiež som už o ňom niečo počul. Ale zdá sa, že historicky o ňom vieme zatratene málo.

Kresťan: Uznávam. Prakticky nič. Preto ani tak neveríme v Ježiša historického, ale v Ježiša kerygmatického.

Komisár: Čo je to za slovo. Čínske?

Kresťan: Grécke. Znamená zvestovanie. Cítíme sa byť oslovení jazykovou udalosťou zvesti viery.

Komisár: A čo sa v tej zvesti hovorí?

Kresťan: Záleží na tom, ako ste oslovený. Niekomu môže slúbiť odpustenie hriechov. Taká bola aspoň skúsenosť prvého spoločenstva. Musela byť vyvolaná udalosťami okolo historického Ježiša, o ktorom však nevieme toľko, aby sme si boli istí, že...

Komisár: A tomu vravíte obrat k svetu. Ste stále tí rovnakí starí tmári. Takými pomätenými rečami chcete prispieť k budovaniu sveta!

Kresťan /vynáša svoj posledný triumf/: Máme Teilharda de Chardina! Má veľký vplyv v Poľsku!

Komisár: Aj my ho už máme. Nepotrebujeme ho dostávať od vás. Ale dobre, že ste konečne pokročili tak ďaleko; teraz sa ešte zbavte tej mystickej stariny, ktorá nemá s vedou nič spoločné, a potom si môžeme porozprávať o evolúcii. To ostatné ma nezaujímá. Ak vy sami viete tak málo, nie ste už nebezpeční. Ušetrite nám tým len guľku. Na Sibíri máme veľmi užitočné tábory, kde si môžete uplatňovať lásku k blížnemu a poriadne si zaspolupracovať na evolúcii. Bude z toho väčší úžitok než z tých vašich nemeckých katedier.

Kreštan /trochu sklamaný/: Podceňujete eschatologickú dynamickosť kreštanstva. Pripravujeme prichádzajúce Božie kráľovstvo. My sme tou pravou svetovou revolúciou. Egalité, Liberté, Fraternité: to je pôvodne naša záležitosť.

Komisár: Škoda, že boj museli za vás viesť iní. Byť pri tom so spätnou platnosťou nie je tak ťažké. Vaše kreštanstvo nestojí ani za strelný prach.

Kreštan: Ste s nami! Viem, kto ste. Myslíte to poctivo, ste anonymný kreštan!

Komisár: Len nebuď, chlapče, drzý! Čo som počul, to mi stačí. Vy ste sa zlikvidovali sami a ušetrili nám prenasledovanie. Odchod!

Myšlienky, o ktorých sa bude hovoriť na stretnutí v Pécsi:
Z LISTU BRATA ROGERA Z TAIZÉ K MILÉNIU KREŠTIANSTVA V RUSKU

Aká je krásna tá stará a stále nová skutočnosť: nespočetní ľudia vo všetkých národoch zeme dosvedčujú obetou svojho života, že človek nebol stvorený preto, aby si zúfal.

Keď človeka ťažia chybné kroky, bolestné skúšky a deprimujúce skúsenosti - ako si nespomenúť vždy znovu na jednu z podstatných skutočností, o ktorú ide po celý život! Žije vo vnútri človeka. Má meno Pokoj v srdci.

Pokoj v srdci znovu oživuje niekedy ospalé spoločenstvo. Povstáva úžas. Prebúda sa neočakávané radosť, dych poézie - a pre všetkých, ktorí to môžu pochopiť - mystické videnie človeka.

V pokoji srdca sa rozplýva starosť o seba, ba ešte viac: objavuješ, ako v obeti života uskutočňuješ sám seba. Tvoj život potom dostáva náhle a stále znovu zmysel. Pýtaš sa, kde leží prameň, z ktorého možno túto vnútornú silu čerpať?

Spočíva v tajomnej prítomnosti lásky.

Keby si vedel, že k tebe Boh stále prichádza... Najdôležitejšie je pre teba objaviť, že on ťa miluje. Tam leží prameň. A jeho láska je blízkosť a odpustenie.

Jeho odpustenie vyžaruje dôveru, a preto je pokoj srdca možný, ba istý.

Miluje ťa - dokonca, aj keď ty si myslíš, že ho nemiluješ. Príde deň, kedy mu povieš: Milujem ťa, azda nie tak, ako by som chcel, ale milujem ťa.

Teraz, keď končí 20. storočie, bola jasná tvár evanjelia oslobodená od prachu dlhých rokov: pre každého človeka, aj pre toho, kto to nevie, je Vzkriesený tu.

Býva v hĺbke tvojej duše, v úžase zo spoločenstva zostupuje až do najhlbších vrstiev. Jeho prítomnosť je taká istá, ako život sám.

Pochybuješ o tom stále? Ale preto nie si neverný. Pochybnosť je niekedy len obrátená strana viery. Smäd po jeho prítomnosti zapáľuje v tvojich nociach svetlo a jeho svit sa v tebe šíri.

KRISTE,

nesieme v sebe zranenie, ale predovšetkým zázrak tvojej tajomnej prítomnosti. Odľahčení, alebo dokonca oslobodení ideme, Kriste, po ceste s tebou a opierame sa o tvoje slovo: "Svoj pokoj vám dávam. Vaše srdce nech sa nechveje a nestraňuje."

CIRKEV PROTI RASIZMU

Dokument Pápežskej komisie "Iustitia et Pax" predstavil novinárom jej predseda kard. R. Etchegaray. Začína slovami: "Rasizmus zostáva tajomnou otvorenou ranou v boku ľudstva." Účelom nového dokumentu je podnietiť ľudí k úvahám, ktoré povedú k bratskejšej spoločnosti. Rasizmus je v podstate ideológia, ktorá sa opiera o "vedecky" a ideologicky zdôvodňované teórie o nadradenosti určitej rasy nad inou. Takýto rasizmus nezmizol, ale naopak, nebezpečne vzrastá v rôznych formách, z ktorých sú niektoré i ústavne zakotvené, napr. v tzv. apartheide. Rasizmus napokon podporuje všetky formy diskriminácie vrátane náboženskej. Rasizmus ako taký, je v jadre založený na kulte odlišnosti, ktorá je vyhlasovaná priamo za posvätnú. Na jeho odstránenie je teda nevyhnutné dovoliť sa rovnoprávnosti všetkých menšín a ich práva na vlastný osobitný rozvoj.

Kresťanské učenie hlása dôstojnosť všetkých rás bez rozdielu spolu s jednotou ľudského pokolenia. Na to sú potrebné stále presvedčania a výzvy, aby veriaci v tomto ohľade vydávali svedectvo vlastným životom, lebo potom bude i Kristovo posolstvo oveľa prítlačlivejšie pre celý svet. Je zaujímavé, že rasizmus môžu posilňovať i určité formy boja proti rasizmu. Z tohto zorného uhla je potrebné podotknúť, že i rasisti sú našimi blíždymi a bratmi. Cirkev dáva každému možnosť, aby sa zbavil rasistických názorov, a nezapiera ani chyby, ktorých sa dopustili určití členovia cirkvi. Chce tiež dosiahnuť, aby obeť rasizmu nereagovali násilnými prostriedkami a podobne rasistickým postojom voči svojim nepriateľom.

Dokument je symbolicky datovaný 3. novembra, v deň, keď liturgia pripomína sv. Martina de Porrés, otcom ktorého bol španielsky šľachtic a matkou bývalá černošská otrokyna. Tento svätec sa stal dominikánskym laickým bratom a stal sa chýrnym svojou nezištnou a obetavou láskou ku všetkým ľuďom, s ktorými prišiel do styku v Južnej Amerike.

Dokument uvádza dôkazy, ako Cirkev hlavne vo svojich novovekých dejinách energicky vystupovala proti rasizmu. R. 1537 Pavol III. v niekoľkých bullách odsúdil rasové pohrdanie a nenávisť španielskych dobyvateľov proti americkým Indiánom. O sto rokov neskoršie pápež Alexander VII. odporúčal hlavne apoštolským vikárom v Číne, aby rešpektovali domorodú kultúru. Vtedy totiž prevládal názor, že obrátenie na kresťanstvo má znamenať odklon od domácej kultúry. V súčasnom storočí pápež Pius XI. energicky vystupoval proti rôznym koloniálnym imperializmom, ktoré takisto šíрили rasovú diskrimináciu. Roku 1937 v encyklike "Mit brennender Sorge" /S páľčivou starostou/ nekompromisne pranieroval rasistickú ideológiu. A v súčasnej dobe II. vatikánsky koncil vo svojich dokumentoch ostro odsudzuje nenávisť, prenasledovanie, prejavy antisemitizmu. Konštitúcia Radosť a nádej jasne hovorí, že všetci ľudia sú stvorení na obraz Boží, majú tú istú prirodzenosť, pôvod, rovnaké povolanie a údel. Je preto nevyhnutné uznávať základnú rovnosť medzi všetkými ľuďmi.

Po uzávierke nám došla dôležitá reakcia na článok v Pravde

"ČO BRZDÍ ROKOVANIA". Pod týmto nadpisom priniesol denník "Pravda" z 25.apríla 1989 odpovede Ing.Vladimíra Janků, riaditeľa Sekretariátu pre veci cirkevné vlády ČSSR, na otázky čs.novinárov. Je zaujímavé zastaviť sa pri týchto odpovediach.

Jedna časť tohto interview sa týkala posledných rokovaní vatikánskej delegácie v Československu o obsadení prázdnych biskupských stolcov.

Podľa Ing.Janků sa čs.strana snaží o "postupné normalizovanie vzťahov s Vatikánom na základe vzájomnej úcty a rešpektovania princípov vzájomných vzťahov dohodnutých v Helsinkách a teraz opätovne zdôraznených v Záverečnom dokumente viedenskej následnej schôdzky". Toto "postupné normalizovanie vzťahov" trvá v Československu už 40 rokov a situácia Cirkvi v Československu je stále, ako povedal pápež Ján Pavol II. pri návšteve kardinála Tomáška v Ríme r.1987, neporovnateľná so žiadnou krajinou s kresťanskou tradíciou na svete. Vatikán do dnešného dňa ponúkol čs.strane asi 100 kandidátov na obsadenie biskupských stolcov v celej republike. Napriek tomu Ing.Janků vyjadril v rozhovore "určité sklamanie nad tým, že sme nedosiahli širšie výsledky." Asi nebude chyba na strane Vatikánu, ktorý sa vedel dohodnúť s vládami všetkých ostatných európskych štátov vrátane ZSSR, PĽR, MĽR, NDR. Vo všetkých týchto krajinách sú obsadené nielen všetky biskupské stolce, ale je tam ešte viac svätiacich biskupov než sídelných.

Čs.strana podľa Ing.Janků postupovala v duchu záverečného dokumentu z Viedne. Ako je známe z dobre informovaných kruhov z čs.vlády, čs.delegácia navrhla na úvod rokovania 11.apríla 1989 vatikánskej delegácii "vy podajte 5 kandidátov, my podáme 5 kandidátov a biskupské stolce môžu byť do týždňa obsadené". Je to rozhodne zaujímavý prístup k chápaniu Záverečného dokumentu z Viedne, kde je aj čl.16.4:"Účastnícke štáty budú rešpektovať právo náboženských združení voliť, vymenúvať a meniť svoj personál v súlade s vlastnými príslušnými požiadavkami..."

Ťažisko rozhovoru Ing.Janků v Pravde však bolo inde: bol ním útok na tzv. nezákonné cirkevné štruktúry. Zmysel týchto "nezákonných cirkevných štruktúr" Ing.Janků charakterizoval v troch bodoch:

1/ Program nezákonných štruktúr proklamuje "poczdvihnúť nie Kristov kríž, ale meč...teda nie vieru, ale násilnú konfrontáciu".

Pred rokom 25.marca 1988 sa v Bratislave konalo zhromaždenie veriacich na Hviezdoslavovom námestí. Tlač i všetky ostatné massmédiá označili celú túto akciu za akciu nezákonných cirkevných štruktúr. Veriaci sa pol hodiny modlili ruženec na tomto námestí a polícia ich pritom bila obuškami, polievala vodnými delami, vrážala do nich autami, pušťala na nich psov, ale veriaci pritom nevykrikli jediné hnevivé heslo, nehodili jediný kameň, nevytiahli jediný transparent. Táto akcia a ani iné akcie, ktoré tlač rada pripisuje tzv.nezákonným cirkevným štruktúram, teda nepotvrduje tvrdenie Ing.Janků o programe násilnej konfrontácie.

2/ Neoddeliteľnou súčasťou činnosti nezákonných cirkevných štruktúr je podľa Ing.Janků "organizovanie morálneho teroru i hrozby teroru fyzického proti lojálnym duchovným i bohoslovcom."

Pokiaľ nemá Ing.Janků na mysli vraždu kňaza Poláka, prepadnutie farára Tarábka v Nesluši, búchanie na dvere v noci farárovi Stríženecovi, výhražné telefonáty farárovi v Černovej a iným - čo predpokladáme, že nemá - tak okrem týchto prípadov nie sú na Slovensku známe žiadne prípady fyzického či morálneho teroru voči kňazom.

Pokiaľ ide o tzv.lojálnych kňazov, veriaci im len z času na čas pripomenú, čo im Posvätná kongregácia pre duchovenstvo povedala 8.marca 1982 jasne Dekrétom O niektorých zakázaných kňazských združeniach.

3/ Treťou charakteristikou tzv. nezákonných štruktúr je podľa Ing. Janků "ich orientácia na politický boj proti spoločnosti a štátu". Tieto formulácie sú dobre známe z päťdesiatygh rokov. V mene takýchto neopodstatnených všeobecných formulácií boli v Československu odsudzovaní na 15-30-ročné tresty väzenia biskupi a stovky kňazov, rehoľníkov, rehoľníc a laikov.

Podľa Ing. Janků "vaticánska delegácia sa úplne dištancovala od pôsobenia nezákonných štruktúr a vyhlásila, že pápežská kúria za nimi rozhodne nestojí". Myslíme si, že keby vaticánska delegácia niečo také povedala, mala dosť možností to sama v Československu vyhlásiť. Nie je nám zatiaľ známe, že by vaticánska delegácia bola splnomocnila Ing. Jankůa, aby bol jej "mluvčím".

Ale pozrime sa bližšie na niektoré postoje vaticánskej delegácie a iných predstaviteľov Vatikánu v poslednom období.

Je možné, že Ing. Janků zahrnuje pod nezákonné cirkevné štruktúry rehole, najmä mužské rehole, pretože tieto od r. 1950 nemôžu verejne účinkovať. Policajný zásah proti františkánskej reholi v r. 1983 to dosvedčuje. Ale v júni 1988, pri vysviacke biskupa Sokola v Trnave, arcibiskup Colassuonno jasne povedal, že je najvyšší čas, aby rehole v Československu mohli čo najskôr verejne a spokojne účinkovať, pretože rehole patria k integrálnej súčasťi katolíckej Cirkvi.

Ak mal Ing. Janků na mysli niektoré laické kruhy, ktoré uskutočňujú laický apoštolát v Cirkvi, tak r. 1987 bol Dr. Silvester Krčméry osobne pápežom Jánom Pavlom II. pozvaný na synodu o laikoch do Ríma. To, že ho naše úrady na túto synodu nepustili, dosvedčuje, že ho asi počítajú medzi jedného z predstaviteľov tzv. nezákonných štruktúr.

Ak mal Ing. Janků na mysli biskupa Korca z Bratislavy /ako že mal, lebo hovorí o "nelegálne vysvätenom biskupovi pánovi Korcovi"/, tak zabudol, že na tohto-ročný Veľký piatok tohto biskupa pozval prefekt Kongregácie pre evanjelizáciu národov kard. Tomko do arcibiskupského paláca v Trnave, kde s ním a s biskupom Sokolom spolu hovorili. Teda ťažko hovoriť o dištancovaní sa vaticánskych činiteľov od "nezákonných cirkevných štruktúr".

V interview Ing. Janků je celkom osobitne napadnutý biskup Korec. Ing. Janků tvrdí, že "epizódy, ako tajný apoštolát pána Korca sú anomáliou." Ing. Janků ale zabudol povedať, že táto anomália vznikla r. 1951, keď boli biskupi Vojtaššák, Buzalka, Gojdič, Hopko, Barnáš a ďalší biskupi v Čechách odsúdení na dlhé roky väzenia a keď boli ostatní biskupi internovaní spôsobom, ktorý ťažko zrovnáť s európskou civilizáciou. V tejto situácii sa Cirkev nepýtala štátnej správy, čo má robiť. Tak ako sa nepýtala cisára Mera, koho môže vysvätiť za biskupa, nepýtala sa ani Alexeja Čepičku, ktorý vtedy mal na starosti veci cirkevné pri vláde ČSR. A pretože táto anomália v Československu trvá dodnes, biskup Korec býva stále v Bratislave na Vilovej ul. 7 a nie v niektorej biskupskej rezidencii. Pán Janků ďalej tvrdí, že aby bol niekto biskupom, musí mať diecézu. Škoda, že to nepovedal arcibiskupovi Colassuonnovi, tento by sa asi zapýril, lebo ani on nemá diecézu.

Činnosť biskupa Korca bola spomenutá najmä v súvislosti s 3 už uvedenými charakteristikami nezákonných cirkevných štruktúr: násilím, morálnym a fyzickým terorom a politickým bojom proti spoločnosti a štátu. Tým chcel Ing. Janků postaviť vo svojom interview biskupa Korca mimo zákon, medzi osoby, ktorých denným chlebičkom je terorizmus. Zdálo by sa to až nevysvetliteľné, keby biskup Korec nebol napísal 7.4. 1989 list Čs. televízii ako reakciu na 5-dielny seriál "Križ v osídlach moci". Seriál napadol nevyberaným spôsobom činnosť katolíckej Cirkvi na Slovensku v tomto storočí. Biskup "robotník" Korec vo svojom liste podal takú obranu katolíckej cirkvi na Slovensku, akú Slovensko nevidelo a nepočulo 40 rokov. Na 27 stranách predložil historické fakty, ktorými osvetlil napadnuté stránky dejín. Tento list sa už dostal do rúk veriacich a rozpisujú si ho po celom Slovensku. A to je zrejme dôvod, prečo bolo treba biskupa Korca postaviť v očiach verejnosti mimo zákon. Keď neplatia argumenty, platí zastrašovanie. Veriaci na Slovensku však vedia, kto je tento biskup, koľko pozornosti a úcty sa mu až podnes dostalo od Sv. Stolice a neprestávajú zaňho ďakovať Pánu Bohu.

Úrad vlády SSR
Gottwaldovo nám. 1
Bratislava

V tomto liste podávam informáciu o tom, čo sa nám ako občanom v minulých dňoch stalo. Po viacročnej skúsenosti touto správou o nič nežiadam.

Na štvrtok 27. apríla 1989 som dostal predvolanie na VB v Petržalke, ulica Černého na 8,30 hod. Mój domáci 55 - ročný Ing. Ján Michal odišiel ako obvykle po 6. hodine ráno do zamestnania, ja som odišiel na VB o 8,30 hod., v našom byte zostala dospelá osoba - náš hosť.

Na VB ma prijal známy príslušník v civile za prítomnosti ďalšieho. Mená zatiaľ neuvádzam. Po prezretí môjho občianskeho preukazu sa začal rozhovor. Otázky boli rozličné - o tom, čo sa hovorí o mne v zahraničných rozhlasoch až po vyjednávania s Vatikánom. Príslušník mal často telefon a často vychádzal i na chodbu. Nakoniec mi hovoril o knihe "Kristov knaz", ktorú som napísal a ukázal mi inú o atentáte na pápeža Jána Pavla II. Pýtal sa, či tieto knihy nerozmnožujem v byte ja alebo môj domáci. S údivom som povedal, či to myslí vážne. Nič nerozmnožujem, ani môj domáci. Oni si to zisťujú. Rozhovor bol rozvláchny, preskakovalo sa od témy k téme, boli ďalšie telefonáty a príslušník odchádzal znovu na chodbu.

Pýtal sa ma, či nemáme v byte podnájomníka, nejakého študenta či podobne. Keď mi povedal, že dvaja príslušníci išli za domácim do bytu vraj s predvolankou, začudoval som sa. Do bytu? Veď ten je v zamestnaní. A dvaja niesli predvolanku? Celá vec sa mi zneviedla. Nemali sme už o čom hovoriť, ale sedeli sme ďalej. Asi pred 12. hodinou ma prepustili domov.

Doma som sa dozvedel mnoho vecí od našich susedov i od nášho hosta, ktorý bol stále v našom byte. Od 9. hodiny stál vo vestibule neznámy muž. Vyšiel na naše poschodie, zvonil v našom byte a dlho klopal na dvere. Náš hosť ani neotváral, ani sa nepozval. Vonku, ako si všimli susedia, stáli opodiaľ nášho vchodu ďalší dvaja muži - až asi do 11. hodiny.

Medzitým prišli dvaja príslušníci v civile za mojím domácim do zamestnania a odviedli ho z pracovnej porady na VB na Gagarinovej ulici. Tam mu stroho povedali: "Ste zaistený!" A kázali mu vyložiť všetky veci z vreciek. Vyložil i patentné kľúče od nášho bytu. Dali ich do obálky a jeho odviedli do druhej miestnosti. Asi o 10,30 hod. odišiel jeden z príslušníkov z Gagarinovej.

Asi o 11. hodine dvaja muži pred našim vchodom s tretím neznámym vyšli na naše poschodie a istý čas tam stáli. To si ich susedia už veľmi všimli. Keď poštarica odovzdala list pre nás susedom, pretože z nášho bytu sa jej nik nehlásil, po jej odchode prišli traja muži k nášmu bytu a v jedinej chvíli otvorili patentný zámok. Dvere však neotvorili, lebo boli zadržaní rezervnou závorou zvnútra. Vo chvíli, ako traja muži odomkli náš byt, náš hosť uderil silno do dverí a skríkol: "Zlodeji!" Na to sa všetci traja vrhli na schody a utiekali z tretieho poschodia dolu.

Náš host vyšiel von a znovu skríkol: "Zlodeji". Vyšli susedia, počuli dupot po schodoch a cez oblok videli vyjsť troch mužov, z ktorých dvoch poznali z ich dvojhodinového vyčkávania na chodníku. Jeden mal aktovku, druhý dosť veľký kufor, ktorý vraj nebol ľahký. V tom čase bolo asi dvadsať minút po 11. hodine. Suseda ešte zakričala z obloka na zlodejov, ktorí sa rozišli na tri strany. Mňa medzitým držali na VB do 11,45. Môjho domáceho zaviedli naspäť do prvej miestnosti, kde bola obálka aj s kľúčami od nášho bytu. Príslušník, ktorý sa vrátil z mesta, povedal, že bol v Petržalke, že vec je vybavená a že môj domáci môže odísť - hoci mu povedali, že je zaistený.

Keď sme so známymi rozoberali všetky udalosti týchto hodín, vynorilo sa mnoho otázok. Prečo stál neznámy muž v našom vestibule od 9. do 11. hodiny? Prečo zvonil a kľopal na dvere nášho bytu? Prečo opodiaľ stáli od 9. do 11. hodiny ďalší dvaja muži, ktorí sa dali vidieť susedom taký dlhý čas? Prečo sa k dvom mužom o 11. hod. pridal tretí, s ktorým otvorili náš byt? Načo bol zlodejom kufor, ktorý nebol prázdny? Ako poznamenal jeden známy, zlodeji obyčajne neprinášajú nič, len odnášajú. Chceli nám zlodeji niečo podhodiť? Prečo odišiel príslušník z VB na Gagarinovej o 10,30 hod. do Petržalky, ako sám povedal?

Na všetky tieto otázky nedávam odpoveď. Jedno ma však uspokojuje - zlodejom, ktorí tak dlho vyčkávali a tak dôkladne plánovali, sa nepodarilo vĺamať do nášho bytu. A ja s mnohými veriacimi na Slovensku mám ďalší dôvod vzdávať úprimné vďaky Bohu.

S úctou

J. CH. Korec
Vilova 7
Bratislava

30. IV. 1989